

Viite: U 63/2016 vp

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Lausunto tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa talousvaliokunnalle kirjallinen lausunto valtioneuvoston kirjelmästä U 63/2016 vp, joka koskee komission direktiiviehdotusta tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla (COM(2016) 593 final).

Muutosehdotukset valtioneuvoston kantaan

Ehdotamme, että eduskunta edellyttäisi valtioneuvoston poistavan Suomen kannasta jäljempänä mainitut kaksi yliviivattua kohtaa (U-kirjelmän s.13):

1. "Suomi tukee yleisellä tasolla komission pyrkimyksiä edistää tekijänoikeudella suojattujen sisältöjen rajat ylittävää saatavuutta sisämarkkinoilla sekä tavoitetta saattaa tekijänoikeuden rajoitukset ajan tasalle tavalla, joka huomioi uudet hyödyntämistavat. Suomi katsoo, että direktiivissä tulee pyrkiä löytämään tasapaino toisaalta tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden oikeutettujen etujen ja elinkeinovapauden suojelemisen ja toisaalta yhteiskunnallisten tavoitteiden ja perusoikeuksien, kuten tieteen ja kulttuurin vapauden ja sananvapauden, välillä. ~~Suomi pitää tärkeänä, että sääntelyllä ei aseteta esteitä tietoyhteiskunnan ja tietoverkkojen toiminnan kannalta tärkeiden palveluiden ja infrastruktuurien toimivuudelle, kuten hakukoneille ja linkitykselle."~~

Perustelut:

Tekijänoikeudet, kuten muutkin IP-oikeudet, suojaavat yritysten investointeja. Sisällöntuotannon alalla toimiville yrityksille tekijänoikeudet ovat keskeinen omaisuus (asset). Jos tekijänoikeudet nähdään valtioneuvoston kannassa mainitulla tavalla esteenä palveluille ja verkkojen toimivuudelle, tilanne on luovilla aloilla toimivien yritysten kannalta kestävä. Kannanotto on merkittävä linjanmuutos Suomen tekijänoikeuspolitiikassa.

Tekijänoikeudessa on pohjimmiltaan kyse siitä, että toisen omaa ei saa luvatta ottaa. Digitaalinen ympäristö ei muuta tätä peruslähtökohtaa. Ammattimaisen,

laadukkaan journalismin tuottaminen on kallista ja tekijänoikeuksien avulla tuotantokustannuksille on mahdollisuus saada katetta. Tekijänoikeudet ovat uusien digitaalisten sisältöjen ja niihin pohjautuvien palvelujen mahdollistaja, eivät este.

Oikeuksista sopiminen on normaalia yritysten välistä liiketoimintaa. Olisi väärin, jos tietoverkkojen toiminnan kannalta tärkeät palvelut, kuten hakupalvelut ja suojattuihin sisältöihin linkittävät palvelut, oikeutettaisiin hyödyntämään kaupallisesti kilpailijoidensa tuottamia sisältöjä luvatta ja korvauksetta. Käytöstä tulisi sopia.

Valtioneuvoston omaksuma kanta johtaa siihen, että Suomi tulee pelanneeksi yhdysvaltalaisen teknologiayritysten pussiin. Kotimaisten lehtien kustantajat jäävät lehdelle soittellemaan - niiden oikeudet ovat "este" Piilaakson jäteille.

2. "Markkinoiden toimivuuden osalta Suomi painottaa, että EU:n tekijänoikeuspolitiikan tavoitteena tulee olla EU:n kilpailukyvyyn ja sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja tekijänoikeusmarkkinoiden kokonaisvolyymien kasvu niin oikeudenhaltijoiden ja sisältöteollisuuden kuin kuluttajien hyväksi. Näin ollen tekijänoikeussäätelyn ja siihen liittyvän sähköisen kaupankäynnin säätelyn tulee tukea myös uusien ja innovatiivisten sisältöjen, palveluiden ja tuotteiden sekä liiketoimintamallien kehittämistä ja markkinoille tuomista. Säätelyn lähtökohtina tulee olla toimivuus digitaalisessa toimintaympäristössä, uusien liiketoimintamallien mahdollistaminen ja teknologianeutraalius. ~~Suomi katsoo, että sisämarkkinoilla pikemminkin tulisi vähentää kuin lisätä oikeuksien pirstaloitumista ja pyrkiä välttämään uusien oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien synnyttämistä."~~

Perustelut:

Yliviivattu virke tarkoittaa sitä, että valtioneuvosto vastustaa komission esittämää lehtijulkaisujen suoja eli lehtikustantajan oikeutta sopia julkaisujensa digitaalisesta kopioinnista ja saattamisesta yleisön saataville (direktiiviehdotuksen 11 artikla).

Medialiitto ehdottaa, että eduskunta antaisi tukensa lehtijulkaisujen suojalle.

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan säätelyn lähtökohtina tulee olla muun muassa toimivuus digitaalisessa toimintaympäristössä ja uusien liiketoimintamallien mahdollistaminen. Kirjelmässä painotetaan myös sananvapauden merkitystä yhteiskunnallisena tavoitteena. Valtioneuvoston kielteinen kanta lehtijulkaisujen suojaan on ristiriidassa näiden peruslähtökohtien kanssa.

Komission ehdottama lehtijulkaisujen suoja on uusi tekijänoikeuden lähioikeus, joka vahvistaa vapaan lehdistön asemaa ja sen myötä kansalaisten tiedonsaantia ja sananvapauden toteutumista digitaalisessa ympäristössä. Kustantajat saivat lähioikeuden myötä mahdollisuuden uuteen digitaaliseen liiketoimintaan – lehtikustantajan oikeuden lisensointiin eli myymiseen – perinteisen ilmoitus- ja tilausmyynnin rinnalle. Digitaalinen kasvu on media-alalle pidemmällä aikavälillä eilinehto.

Uuden lähioikeuden myötä lehtikustantajien neuvotteluasema vahvistuisi suhteessa erilaisiin verkkopalveluihin, kuten uutisaggregointi- ja mediaseurantapalveluihin, hakupalveluihin ja sosiaalisen median palveluihin. Myös mahdollisuudet puuttua sisältöjen luvattomaan käyttöön paranisivat. Näin siksi, että kustantajat olisivat itsenäisen oikeudenhaltijan asemassa.

Komission ehdotus tukee kotimaisen ammattimaisen journalismin edellytyksiä. Tekijöiden ja lähioikeuksien haltijoiden oikeuksiin ehdotus ei puutu. Direktiivissä on selvyden vuoksi nimenomaisesti vahvistettu, ettei uuteen oikeuteen voida vedota tekijöitä ja muita oikeudenhaltijoita vastaan eikä viedä heiltä oikeutta teostensa ja aineistojensa hyödyntämiseen.

Kustantajat ovat tällä hetkellä epätasa-arvoisessa asemassa äänite- ja elokuvatuottajiin sekä televisio- ja radioyrityksiin nähden, sillä näille on jo aiemmin säädetty laajemmat oikeudet kuin mitä komissio nyt ehdottaa lehtikustantajille. Emme näe kestäviä perusteita sille, että tekstimuotoiset sisällöt ovat huonommassa asemassa kuin ääneen ja kuvaan perustuvat sisällöt.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Satu Kangas
johtaja, lakiasiat ja viestintäpolitiikka

Medialiitto (ennen Viestinnän Keskusliitto) on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenyrityksemme edistävät sananvapautta, kotimaista kulttuuria ja demokratiaa tuottamalla suomalaisille laadukkaita mediatuotteita ja -palveluja. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdistys. Yhdessä edustamme lähes 700:ää yritystä, jotka työllistävät noin 20 000 henkilöä ja tuottavat 4,3 miljardin euron liikevaihdon.